

NAJVYŠŠÍ KONTROLNÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

SPRÁVA

**o výsledku kontroly nakladania s majetkom štátu a využívania
zdravotníckej techniky vo vybraných zdravotníckych zariadeniach
a kontroly prijatých opatrení**

Predkladá

Dr.h.c. doc. Ing. Ján Jasovský, PhD.
predseda
Najvyšší kontrolný úrad
Slovenskej republiky

Materiál obsahuje

Správu o výsledku kontroly

Bratislava január 2013

Správa o výsledku kontroly

Kontrolná akcia bola vykonaná na základe plánu kontrolnej činnosti Najvyššieho kontrolného úradu SR (ďalej len „NKÚ SR“) na rok 2012. Jej účelom bolo preveriť:

- správu dlhodobého majetku štátu za kapitolu Ministerstva zdravotníctva SR (ďalej len „MZ SR“) k 31. 12. 2011;
- hospodárenie s majetkom štátu so zameraním na odpredaj majetku a využitie finančných prostriedkov z odpredaja;
- obstaranie, evidenciu, využívanie a nakladanie s dlhodobým majetkom štátu osobitne zdravotníckej techniky v konkrétnych vybraných zdravotníckych organizáciách za obdobie rokov 2009 až 2011;
- plnenie opatrení na odstránenie nedostatkov zistených kontrolou uskutočnenou v roku 2008 s obdobným zameraním.

Predmetom kontroly bolo dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov, hospodárnosti a efektívnosti nakladania s verejnými prostriedkami a s majetkom, obstaranie dlhodobého hmotného majetku a jeho evidencia, analýza zdravotníckej techniky zdravotníckeho zariadenia, hospodárnosť, efektívnosť, účinnosť jej využitia a plnenie prijatých opatrení.

Kontrola bola vykonaná na MZ SR a v 8 zdravotníckych zariadeniach: Univerzitná nemocnica Bratislava (ďalej len „UN Bratislava“), Fakultná nemocnica Trnava (ďalej len „FN Trnava“), Fakultná nemocnica s poliklinikou Nové Zámky (ďalej len „FNsP Nové Zámky“), Fakultná nemocnica Trenčín (ďalej len „FN Trenčín“), Fakultná nemocnica s poliklinikou F.D. Roosevelta Banská Bystrica (ďalej len „FNsP Banská Bystrica“), Fakultná nemocnica s poliklinikou Žilina (ďalej len „FNsP Žilina“), Univerzitná nemocnica L. Pasteura Košice (ďalej len „UN Košice“), Fakultná nemocnica s poliklinikou J. A. Reimana Prešov (ďalej len „FNsP Prešov“). Kontrolovaným obdobím boli roky 2009 až 2011, v prípade potreby aj predchádzajúce, resp. nasledujúce obdobie.

Počas výkonu kontroly bolo zistené:

1 Všeobecná časť

Kontrolované subjekty (fakultné nemocnice, univerzitné nemocnice – ďalej len „nemocnice“) sú štátne príspevkové organizácie, ktorých zriaďovateľom je MZ SR.

Bolo zistené, že MZ SR ako správca kapitoly nerozpisovalo nemocniciam na príslušné roky záväzné ukazovatele. Všetky úpravy transferu, najmä kapitálového, ako aj zúčtovania a vrátenia nevyčerpaných prostriedkov MZ SR vykonávalo písomným oznámením. MZ SR prideliť v priebehu roka 2009 nemocniciam na základe ich žiadostí a po posúdení pracovnou skupinou ministerstva postupne kapitálový transfer v celkovej výške 40 824 tis. eur. V rokoch 2010 a 2011 sa prideľovanie prostriedkov transferu nemocniciam riadilo príkazmi vydanými ministrom zdravotníctva SR, pričom v roku 2010 išlo o sumu 52 700 tis. eur a v roku 2011 o 67 390 tis. eur. Tento postup neumožňoval nemocniciam najmä v prípade kapitálových transferov systémovo pripravovať obstaranie dlhodobého hmotného a dlhodobého nehmotného majetku.

Napríklad v UN Košice najvyšší podiel na kapitálových príjmoch tvoril kapitálový transfer od zriaďovateľa, ktorý bol poskytovaný v zmysle ustanovenia § 24 ods. 8 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení

niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rozpočtových pravidlách verejnej správy“). Tento príspevok za celé kontrolované obdobie (roky 2009 až 2011) činil v priemere 57,6 % z celkových kapitálových príjmov nemocnice, pričom v roku 2009 bol podiel až 85,51 %.

Pri pretrvávajúcom nedostatku vlastných finančných prostriedkov nemocnice nemali v priebehu roka zabezpečené zdroje na svoju investičnú činnosť, čo spôsobovalo napríklad zmenu termínov dodávok v kúpnych zmluvách alebo nedodržanie zmluvných podmienok. Nemocnice použili príjmy z predaja majetku okrem obstarania dlhodobého hmotného majetku (FNsP Banská Bystrica) aj na úhradu záväzkov voči dodávateľom a Sociálnej poisťovni (FN Trnava, FN Trenčín).

Kontrola preukázala, že systém finančného riadenia nemocníc negarantoval vo väčšine prípadov optimálnu alokáciu finančných prostriedkov pre príslušný rozpočtový rok v súlade s plánom investícií, plánom verejného obstarávania a prehľadné plánovanie a rozpočtovanie s cieľom hospodárneho, efektívneho a účinného vynakladania verejných prostriedkov.

Podľa nového funkčného systému finančného riadenia organizácie, ktorý vydal minister zdravotníctva SR s účinnosťou od decembra 2011, bola organizáciám stanovená povinnosť podávať návrh ročného rozpočtu na nasledujúci rok, ktorého nevyhnutnou súčasťou je okrem iného aj plán investícií. Stanovil aj povinnosť riadiť príspevkové organizácie zriadené na poskytovanie zdravotníckej starostlivosti v pôsobnosti MZ SR prostredníctvom dôsledne pripravovaného rozpočtu, ktorého nevyhnutnou súčasťou je plánovanie všetkých technicko-hospodárskych činností a odborných programov s cieľom vytvárania podmienok na znižovanie nákladov a zvyšovanie výnosov.

Povinnosť hospodáriť podľa rozpočtu nákladov, výnosov a výsledku hospodárenia vyplýva nemocniciam z ustanovenia § 24 ods. 1 zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy. FN Trnava postupovala v rozpore s cit. ustanovením, pretože nezostavila rozpočet nákladov a výnosov a výsledok hospodárenia za roky 2010 a 2011.

Kontrola preukázala, že zostavenie rozpočtu nákladov a výnosov do istej miery nezodpovedalo reálnym podmienkam zdravotníckeho zariadenia. Napríklad UN Bratislava a FNsP Nové Zámky zostavili na roky 2009 a 2010 rozpočet nákladov a výnosov ako vyrovnaný, výsledkom hospodárenia však bola strata. Z kontrolovaných nemocníc zaznamenala najvyššiu stratu v rokoch 2009 a 2010 UN Bratislava, a to 21 898 tis. eur a 30 715 tis. eur. V roku 2011 došlo v tejto nemocnici k výraznému nárastu osobných výdavkov oproti roku 2010, a to o 23,4 %, ktoré dosiahli podiel 51,2 % na celkových výdavkoch.

Príjmy nemocníc v rokoch 2009 – 2011 (dosiahnutá skutočnosť) dokumentuje tabuľka a graf:

(v eur)

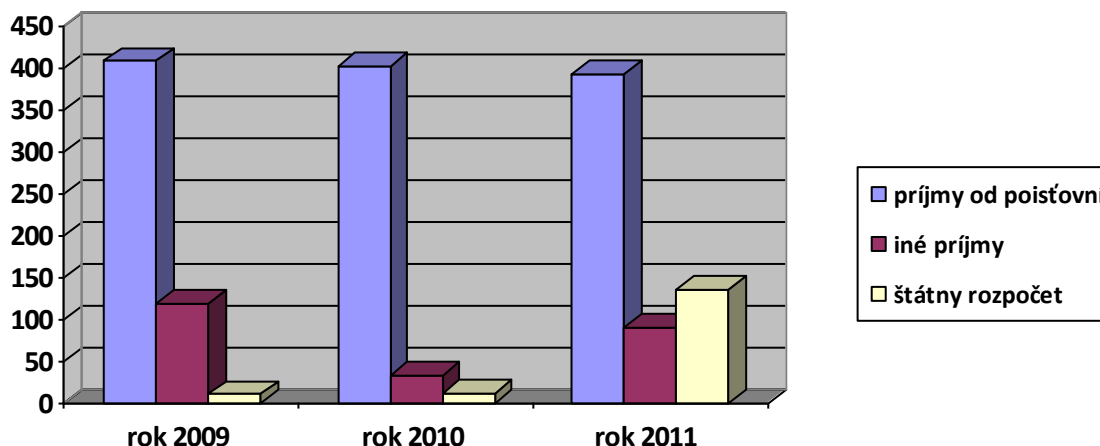
	2009	2010	2011
Príjmy od poisťovní	407 923 000	401 255 818	392 734 056
Iné príjmy	119 923 023 ¹	33 229 662	91 114 006 ²
Štátny rozpočet	11 349 007	11 884 930	135 775 039
Celkový súčet	539 195 030	446 370 410	619 623 101

Pozn.: 1) v sume je zahrnutá aj poskytnutá návratná finančná výpomoc;

2) suma obsahuje aj finančné prostriedky pridelené v rámci finančnej stabilizácie nemocníc

Zdroj: údaje poskytnuté nemocnicami počas výkonu kontroly

(v tis. eur)

Prevažnú časť príjmov nemocníc tvorili príjmy od zdravotných poisťovní, a to až 73 % a viac. Kontrola preukázala, že suma príjmov zo zdravotných poisťovní spolu za kontrolované nemocnice v rokoch 2009 až 2011 klesala. V roku 2011 v porovnaní s rokom 2009 boli tieto príjmy nižšie o 3,7 %. Mierne vzrástli len vo FN Trenčín a FNŠP Banská Bystrica. Transfery zo štátneho rozpočtu boli celkove v roku 2010 v porovnaní s rokom 2009 približne na rovnakej úrovni, v roku 2011 došlo k výraznému nárastu príjmov zo štátneho rozpočtu v súvislosti s oddĺžením nemocníc.

Kontrolou bolo zistené, že vykazované čerpanie kapitálových výdavkov nie vždy zodpovedalo vecnému plneniu v zmysle opatrenia MF SR č. MF/010 175/2004-42, ktorým sa ustanovuje druhová klasifikácia, organizačná klasifikácia a ekonomická klasifikácia rozpočtovej klasifikácie. Napríklad UN Košice nesprávnym triedením výdavku vynaloženého na úhradu nákladov súvisiacich s opravou a výmenou komponentov parkovacieho systému v sume 13 575,62 eur na položke 713 – Nákup strojov, prístrojov, zariadení, techniky a náradia postupovala v rozpore s cit. opatrením MF SR a porušila § 4 ods. 4 zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy. Z dôvodu nesprávneho triedenia výdavkov došlo k vyššiemu vykazovaniu čerpania kapitálových výdavkov.

Podľa zákona č. 291/2002 Z. z. o Štátnej pokladnici a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sú nemocnice klientom Štátnej pokladnice. Bolo zistené, že FNŠP Nové Zámky používala na úhradu svojich hotovostných výdavkov finančné prostriedky nadobudnuté v hotovosti a neodvádzala ich do Štátnej pokladnice. Tento postup bol v rozpore s ustanovením § 7 ods. 4 cit. zákona, keď nerealizovala svoj rozpočet výlučne prostredníctvom Štátnej pokladnice.

2 Dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov, hospodárnosť a efektívnosť nakladania s verejnými prostriedkami a s majetkom

2.1 Obstarávanie a evidencia dlhodobého majetku

V oblasti verejného obstarávania bola kontrola zameraná na obstarávanie dlhodobého hmotného majetku a osobitne zdravotníckej techniky.

Zákon o rozpočtových pravidlách verejnej správy stanovuje pre rozpočtové aj príspevkové organizácie povinnosť zostavovať svoj rozpočet a podľa neho aj hospodáriť. Plán

verejného obstarávania by mal byť jedným z podkladov pre zostavenie rozpočtu tak, aby návrh rozpočtu bol vecne podložený.

Bolo zistené, že pri plánovaní verejného obstarávania často chýbala systémovosť, keď plán bol len orientačným materiálom a neslúžil ako vecný podklad na vypracovanie rozpočtu, v ktorom by požiadavky boli zoradené podľa poradia dôležitosti s prípadným zásobníkom položiek. Napríklad:

- UN Bratislava mala v kontrolovanom období vypracované plány verejného obstarávania, avšak v roku 2009 z plánu zrealizovala len 23 zo 78 položiek (29,5 %). V roku 2010 bol plán osobitne vypracovaný pre útvary verejného obstarávania UN Bratislava a osobitne pre spoločnosť, ktorá zmluvne ako mandatár zabezpečovala pre nemocnicu verejné obstarávanie. V roku 2011 sa zrealizovalo verejné obstarávanie zákaziek s celkovou predpokladanou hodnotou 2 322 tis. eur, čo bolo len 3,4 % z celkovej predpokladanej hodnoty zákaziek v pláne, ktorá bola 68 699 tis. eur.
- Vo FNŠP Žilina plán verejného obstarávania vo svojom finančnom vyjadrení nepokrýval celý rozsah obstarávaných komodít. Finančné vyjadrenie uvedené v plánoch verejného obstarávania nekorešpondovalo s finančným vyjadrením v plánoch investícií. Nezabezpečenie zdrojov na investičnú činnosť spôsobovalo napríklad zmeny kúpnych zmlúv uzatváraním dodatkov z dôvodu predĺženia termínov dodania prístrojov.

Kontrola preukázala, že pri verejnom obstarávaní si súťažné podklady vo viacerých prípadoch prevzal väčší počet záujemcov, ponuku však predložil len jeden uchádzač (napríklad FNŠP Nové Zámky 12 záujemcov/1 uchádzač, 14 záujemcov/1 uchádzač; FN Trenčín 17 záujemcov/1 uchádzač, 8 záujemcov/1 uchádzač; FN Trnava v troch súťažiach viacero záujemcov, ponuku predložil len 1 uchádzač; FNŠP Žilina v piatich súťažiach 10 záujemcov, ponuku predložil len 1 uchádzač). Pri predložení ponuky jedným uchádzačom nebol vytvorený priestor na minimalizovanie nákladov na obstaranie zákazky a tým nebolo možné v plnej miere uplatniť princíp hospodárnosti.

Kontrolou jednotlivých prípadov verejného obstarávania bolo zistených viacero nedostatkov pri dodržiavaní zákona č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o verejnom obstarávaní“):

- UN Bratislava opakovane v súťažných podkladoch alebo v rámcovej dohode (zákazky na dodanie kardiostimulátorov, neurochirurgických implantátov, infúzne a transfúzne súpravy) uplatňovala požiadavky na komunikáciu výlučne prostredníctvom systému elektronického verejného obstarávania. Odmietla poskytovať súťažné podklady na základe písomného vyžiadania záujemcu, čím nezabezpečila všeobecnú dostupnosť súťažných podkladov a obmedzila tých uchádzačov, ktorí nemali registráciu v systéme elektronického verejného obstarávania. Konala tak v rozpore s ustanoveniami § 16 ods. 2, a § 34 ods. 11 zákona o verejnom obstarávaní a zároveň nebol dodržaný princíp nediskriminácie záujemcov alebo uchádzačov v zmysle ustanovenia § 9 ods. 2 cit. zákona.
- UN Bratislava vyžadovala predloženie čestného prehlásenia o súhlase s podmienkami uvedenými v súťažných podkladoch ako aj predloženie čestného prehlásenia o upustení uplatnenia sankcií voči UN Bratislava vyplývajúcich z predchádzajúcich dodávok s rovnakým alebo podobným predmetom plnenia. Tieto podmienky boli zapracované v súťažných podkladoch, resp. v návrhu rámcovej dohody so sankciou vylúčenia, ak táto podmienka nebola splnená, čo bolo v rozpore s dobrými mravmi v zmysle § 3 Občianskeho zákonníka.

- Na základe mandátnej zmluvy sa na verejnom obstarávaní zákaziek pre UN Bratislava podieľala v kontrolovanom období aj externá spoločnosť, ktorej UN Bratislava vyplatila v rokoch 2009 – 2011 za túto činnosť odmenu vo výške 58 078,13 eur a za mesiace január – október 2012 sumu 42 000,00 eur. Bolo zistené, že pri obstarávaní dialyzačných prístrojov, ktoré pre UN Bratislava realizovala uvedená spoločnosť, neboli dodržané termíny v zmysle výzvy zaslanej vybraným uchádzačom a verejné obstarávanie malo byť preto zrušené. Ponuka, ktorú predložil jediný uchádzač, bola vypracovaná skôr, ako uplynula lehota na zasielanie žiadostí o súťažné podklady a bola doručená o 14 dní skôr ako boli uchádzačom doručené súťažné podklady. V uvedenom prípade proces verejného obstarávania nebol transparentný a nebol uplatnený princíp rovnakého zaobchádzania a princíp nediskriminácie uchádzačov.
UN Bratislava v tomto prípade nedodrжала zákonné lehoty stanovené pre uzatvorenie rámcovej zmluvy a pre zaslanie oznámenia o uzatvorení zmluvy Úradu pre verejné obstarávanie.
- UN Košice v predbežnom oznámení o verejnom obstarávaní zákazky na dodávku komplexného súboru zdravotníckej a zobrazovacej techniky, ktorá mala pozostávať z ôsmich zdravotníckych prístrojov, určila predpokladanú hodnotu zákazky 970 000,00 eur bez DPH. V oznámení o vyhlásení verejného obstarávania bol súbor zdravotníckej techniky upravený na sedem prístrojov a predpokladaná hodnota zákazky na 615 000,00 eur bez DPH. Podľa kúpnej zmluvy bol súbor zdravotníckej techniky obstaraný za 1 319 790,69 eur s DPH. Nesprávnym určením predpokladanej hodnoty zákazky v predbežnom oznámení a jej neaktuálnou hodnotou v oznámení o verejnom obstarávaní UN Košice nepostupovala v súlade s § 5 ods. 1 zákona o verejnom obstarávaní.
- FN Trenčín v dvoch prípadoch (pri obstarávaní počítačového tomografu Somatom Definition As 64, pri obstarávaní komplexného súboru zdravotníckej a zobrazovacej techniky) spojila zákazku na dodanie tovaru so zákazkou na uskutočnenie stavebných prác v rozpore s ustanovením § 9 ods. 4 zákona o verejnom obstarávaní.
MZ SR odsúhlasilo FN Trenčín v októbri 2010 obstarávanie CT prístroja s predpokladanými nákladmi 1 600 000,00 eur, pričom v prípade nedostatku vlastných prostriedkov bolo potrebné obstaráť CT prístroj s nižšími obstarávacími nákladmi. Vo Vestníku verejného obstarávania bola zverejnená predpokladaná hodnota zákazky 2 000 000,00 eur. Z ôsmich záujemcov, ktorí si prevzali súťažné podklady, predložil ponuku len jeden uchádzač, s ktorým FN Trenčín uzatvorila zmluvu o dielo s cenou 2 340 634,80 eur. Úhrada bola rozdelená do 48 splátok. Úsporami pri stavebných prácach bola cena diela dodatkom č. 1 k zmluve o dielo znížená o 41 000,00 eur, na sumu 2 299 634,80 eur.
NKÚ SR prieskumom trhu zistil, že totožný druh CT prístroja, ktorého špecifikácia bola len v minimálnej miere odlišná, obstarala istá súkromná spoločnosť v roku 2008 priamo od výrobcu (jeden zo záujemcov, ktorý nepredložil ponuku). Z porovnania vyplynulo, že aj keď táto spoločnosť nebola povinná vytvoriť súťažné prostredie a postupovať podľa zákona o verejnom obstarávaní, CT prístroj obstarala za cenu približne o 50 % nižšiu ako FN Trenčín. Nákup prístroja financovala táto spoločnosť prostredníctvom leasingovej spoločnosti počas 60 mesiacov.
FN Trenčín vykazovala na prístroji RTG Chiralux 2 v obstarávacej cene 10 326,27 eur technické zhodnotenie v sume 466 238,66 eur, ktorému priradila ďalšie inventárne čísla. Bolo zistené, že reálne nešlo o technické zhodnotenie, ale do používania bol zaradený nový prístroj Chirooskop 2000 v obstarávacej cene 466 238,66 eur, ktorý bol obstaraný bez použitia postupov verejného obstarávania. Nemocnica tým konala v rozpore

s ustanovením § 2 ods. 1 zákona č. 523/2003 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov (v tom čase platný zákon) a zároveň aj s ustanovením § 8 ods. 1 zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o účtovníctve“).

- Aj FN Trenčín realizovala verejné obstarávanie zákaziek prostredníctvom externej firmy.

Bolo zistené, že v niektorých prípadoch verejného obstarávania neboli dodržané lehoty určené v príslušných ustanoveniach zákona o verejnom obstarávaní:

- FN Trnava v dvoch prípadoch nedodrжала 14 dňovú lehotu určenú v § 92 ods. 2 zákona o verejnom obstarávaní na zaslanie oznámenia o výsledku verejného obstarávania Úradu pre verejné obstarávanie.
- FNsP Žilina nezaslala Úradu pre verejné obstarávanie informáciu na zverejnenie vo Vestníku verejného obstarávania o splnení rámcovej kúpnej zmluvy, o uzatvorení dodatku ku kúpnej zmluve. Informáciu o uzatvorení zmluvy o podnikateľskom nájme hnutelných vecí zaslala až o 273 dní po zákonnej 14 dňovej lehote. V prípade podprahovej zákazky uzatvorila zmluvu o nájme hnutelných vecí skôr, ako bola zákonom stanovená lehota.

Kontrolou bolo tiež zistené, že nemocnica dohodla v zmluve také podmienky, ktoré nezabezpečovali hospodárnosť a efektívnosť vynakladania verejných prostriedkov alebo neuplatnila vo svoj prospech zmluvne dohodnuté sankcie:

- FN Trnava na základe výsledkov verejného obstarávania uzatvorila kúpnu zmluvu na dodanie celotelového denzitometra s uchádzačom, ktorý ako jediný predložil ponuku v rámci podlimitnej zákazky. Takýto prístroj mala nemocnica v predchádzajúcich dvoch rokoch zmluvne vo výpožičke od požičiavateľa, ktorým bol práve jediný uchádzač prihlásený do verejného obstarávania. V čase uzatvorenia zmluvy o výpožičke bola ponúkaná cena denzitometrického prístroja 165 969,60 eur. Bolo zistené, že prístroj požičiavateľovi nebol vrátený a v cene 168 000,00 eur, dohodnutej v kúpnej zmluve, boli zahrnuté aj náklady na dovoz, inštaláciu a zaškolenie obsluhy, ktoré predávajúcemu nevznikli. Zmluvné podmienky týmto nezodpovedali reálnemu plneniu dodávky.
- FN Trenčín v 14 prípadoch obstarávania zdravotníckej techniky, ktorá bola dodaná po termíne, si neuplatnila zmluvne dohodnuté úroky z omeškania.

2.2 Financovanie a evidencia majetku

Nedostatky boli zistené pri poskytovaní preddavkov nedodržaním príslušného ustanovenia zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy o podmienkach poskytovania preddavkov, resp. ich nesprávnym zaúčtovaním:

- UN Košice v šiestich prípadoch poskytla preddavky v celkovej sume 39 176,64 eur bez zmluvnej dohody. Postupovala tým v rozpore s ustanovením § 19 ods. 8 zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy a zároveň tým došlo k porušeniu finančnej disciplíny podľa § 31 ods. 1 písm. l) citovaného zákona.
- FN Trenčín preddavok v sume 41 070,75 eur na nákup zdravotníckej techniky a preddavok 4 067,40 eur na nákup servera pre nemocničný informačný systém nesprávne zaúčtovala ako prevádzkové preddavky. Neboli tým dodržané postupy účtovania a zároveň bolo porušené aj ustanovenie § 4 ods. 2 zákona o účtovníctve.

Opatrenie MF SR č. MF/16786/2007-31, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre rozpočtové organizácie, príspevkové organizácie, štátne fondy, obce a vyššie územné celky v platnom znení (ďalej len „postupy účtovania“) určuje, že na účte 042 – obstaranie dlhodobého hmotného majetku sa účtuje obstarávaný dlhodobý hmotný majetok a jeho technické zhodnotenie do času jeho uvedenia do používania. Nedodržanie postupov účtovania ako aj účtovania o majetku na nesprávnom účte bolo zistené napríklad:

- UN Bratislava zrekonštruovala časť chirurgickej kliniky (transplantačné centrum pečene), ktorá sa používala od jej zápisničného prevzatia po ukončení prác, pričom zaradená na príslušný majetkový účet bola v rozpore s internou smernicou a postupmi účtovania až po takmer ôsmich mesiacoch.
- FNsP Nové Zámky k 31.12.2011 účtovala na účte 042 obstarávanú zdravotnícku techniku v celkovej sume 95 175,00 eur napriek tomu, že po jej dodaní v mesiacoch jún až december 2011 a zaškolení pracovníkov na obsluhu bola ihneď uvedená do prevádzky a začala sa používať.
- UN Košice obstarala v roku 2008 licenciu modulu žiadanky Navision v sume 11 617,87 eur. Tento dlhodobý nehmotný majetok evidovala na účte 041 ešte k 31.12.2011, na príslušný majetkový účet bol zaradený až v auguste 2012. Nemocnica aj v ďalších 14 prípadoch oneskorene zaradila majetok na príslušný majetkový účet.
- FNsP Prešov obstarávala v roku 2009 zdravotnícku techniku a nevyhnutné stavebné úpravy v celkovej hodnote 270 193,01 eur. Dodávateľ stavebné úpravy vo faktúre osobitne nevyčísľil, zahrnul ich do ceny prístroja a nemocnica sumu 30 455,08 eur, ktorú podľa dodacích listov vynaložila za stavebné práce spojené s inštaláciou zdravotníckej techniky, nesprávne zaúčtovala spolu s prístrojmi na účet 022 - samostatné hnutelné veci a súbory hnutelných vecí.
- Obdobne nesprávne postupovala aj FN Trenčín pri zaradení stavebných prác na účet 022 a pri zaradení zdravotníckych prístrojov na účet 021 – stavby. FN Trnava nesprávne zaradila v roku 2009 softvér na majetkový účet 022.

Kontrolované subjekty okrem nedodržania príslušných ustanovení postupov účtovania konali v týchto prípadoch aj v rozpore s ustanovením § 4 ods. 2 zákona o účtovníctve.

Kontrola v niektorých nemocniciach zistila vynaloženie prostriedkov na obstaranie investícií, ktoré sa nerealizovali alebo nevyužívali:

- FNsP Banská Bystrica evidovala k 31.12.2011 na účte 042 - obstaranie dlhodobého hmotného majetku projektovú dokumentáciu odsúhlasenú MZ SR na dve investičné akcie v celkovej sume 795 056,92 eur. Na ich realizáciu neboli v konečnom dôsledku pridelené finančné prostriedky a v roku 2012 bola projektová dokumentácia zaúčtovaná do nákladov ako zmarené investície. Týmto postupom nebola zabezpečená účinnosť použitia verejných prostriedkov vynaložených na vypracovanie projektovej dokumentácie podľa zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy.
FNsP Banská Bystrica v roku 2009 vykazovala manko 2 155,65 eur, ktoré vzniklo ešte v roku 2008. V rozpore so zákonom o účtovníctve nemocnica nezaúčtovala rozdiel v majetku do účtovného obdobia, v ktorom vznikol.
- FN Trenčín evidovala na účte 042 faktúry z rokov 2003 – 2006 za projektové práce spolu v sume 40 615,05 eur a poplatky z rokov 2006 – 2008 v sume 4 703,60 eur za vydané stavebné povolenie a rozpracované posudky. V týchto investíciách sa nepokračovalo

z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov alebo zmenou dodávateľa projektu. Celkove FN Trenčín účtovala o investíciách starších ako jeden rok v sume 45 318,65 eur.

- UN Košice evidovala k 31.12.2011 na účte 042 dlhodobý hmotný majetok v sume 5 375,23 eur, ktorý bol zakúpený v roku 2008 ako prebytočný majetok od štátnej akciovej spoločnosti v zriaďovateľskej pôsobnosti MZ SR. Súčasťou prebytočného majetku bola aj zdravotnícka technika (monitorovacie zariadenie, EKG, RTG pojazdný) vyrobená v rokoch 1993 až 1996 spolu v cene 8 722,97 eur, ktorá bola hodnotená ako nekompletná, zastaraná a do používania bol zaradený len pojazdný RTG prístroj v cene 3 347,74 eur. Zostávajúci majetok v sume 5 375,23 eur, vedený na účte 042, servisná spoločnosť odporučila v decembri 2011 vyradiť z dôvodu ukončenia servisu a dodávky náhradných dielov. V marci 2012 bola táto zdravotnícka technika odpísaná ako zmarená investícia a riešená ako škodový prípad. Nemocnica v tomto prípade nepostupovala v súlade s postupmi účtovania, keď nevytvorila opravnú položku v čase, keď nastali dôvody pre jej tvorbu.

Nedostatočné uplatňovanie finančnej kontroly bolo zistené v UN Košice, keď v 34 prípadoch nezabezpečila vykonanie predbežnej finančnej kontroly finančnej operácie a potvrdenie jej prípustnosti zodpovedným pracovníkom v zmysle § 9 ods. 3 zákona č. 502/2001 Z. z. o finančnej kontrole a vnútornom audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

2.3 Nakladanie s majetkom štátu

Kontrolou bolo zistené, že nemocnice si vo viacerých prípadoch nedostatočne plnili povinnosti vyplývajúce z ustanovení zákona č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o správe majetku štátu“) najmä pri nakladaní s prebytočným, dočasne prebytočným, prípadne neupotrebitelným majetkom štátu.

UN Bratislava mala uzatvorené zmluvy o nájme priestorov súvisiace s odštátnením vybraných činností zdravotníckeho zariadenia, pričom odštátnené boli predovšetkým ziskové pracoviská. Nemocnica v týchto prípadoch postupovala v zmysle interného postupu a usmernenia MZ SR, ktoré boli vydané v roku 2004 a 2006, avšak nezodpovedali plne ustanoveniam zákona o správe majetku štátu, najmä ustanoveniam o nakladaní s dočasne, resp. trvale prebytočným majetkom štátu. Dôsledkom týchto nedostatkov bolo nehospodárne nakladanie s týmto majetkom.

Pri ďalších zmluvách o nájme nehnuteľného majetku štátu bolo rozhodnutie o dočasne prebytočnom majetku vydané neskôr ako bol majetok daný do nájmu, resp. rozhodnutie nebolo vydané vôbec. O dočasne prebytočnom majetku bolo nesprávne rozhodnuté ako o trvale prebytočnom. V niektorých prípadoch bol majetok daný do nájmu skôr ako k nájmovej zmluve dal súhlas zriaďovateľ, t. j. ako nastala platnosť a účinnosť zmluvy, čo bolo v rozpore s ustanovením § 13 ods. 6 zákona o správe majetku štátu. Vo viacerých nájomných zmluvách nebol jednoznačne definovaný predmet nájmu a dokumentácia v prílohách k týmto zmluvám (napr. pôdorysy miestností bez označenia prenajatých miestností) tiež dostatočne nevymedzovala predmet nájmu.

UN Bratislava priestory o výmere asi 600 m² v nemocnici Ružinov, ktorých nájom skončil v roku 2009, nevyužívala 3 roky. Priestory neboli riadne vypratane a nachádzal sa v nich materiál odpadu bývalého nájomcu označený ako „nebezpečný“ s dátumom koniec roka 2011, čo bolo viac ako dva roky od skončenia nájmu.

UN Bratislava si nedostatočne plnila povinnosti vyplývajúce z ustanovenia § 3 ods. 2 zákona o správe majetku štátu v prípade, keď nájomca od apríla 2011 neuhrádzal nemocnici nájomné a služby s tým spojené, avšak UN Bratislava dala výpoveď zo zmluvy až v apríli 2012 a priestory nájomca protokolárne vrátil 17.09.2012.

UN Bratislava nekonala hospodárne pri nakladaní s majetkom vo svojej správe, keď za kontrolované obdobie ani raz neupravila nájomcom nájomnú cenu vzhľadom na index rastu spotrebiteľských cien napriek tomu, že to bolo v zmluvách o nájme dohodnuté. Konala tým v rozpore s ustanovením § 3 ods. 3 zákona o správe majetku štátu. Naopak, v prípade, keď mala v nájme cudzí majetok, zvýšenie ceny ihneď akceptovala. Úpravu ceny nájmu nemocnica dohodla v niektorých prípadoch nevýhodne, len ako možnosť dohody s nájomcom.

Bolo zistené, že aj ďalšie nemocnice nedodržiavali ustanovenia zákona o správe majetku štátu:

- FN Trnava konala v rozpore s ustanovením § 3 ods. 2 zákona o správe majetku štátu, keď nevyužívala majetok, ktorý má vo svojej správe, nachádzajúci sa v katastrálnom území Suchá nad Parnou a pozostávajúci zo skladu, bytu a nebytového priestoru. Náklady na daň z nehnuteľností za tento majetok zaťažili rozpočet nemocnice v roku 2011, ostatné náklady neboli osobitne sledované.
Pri hodnotení efektívnosti nakladania s majetkom štátu v správe FN Trnava bolo zistené, že nemocnica v roku 2010 realizovala na základe zámennej zmluvy zámenu nehnuteľností, ktorej predmetom boli stavby čistička odpadových vôd a ozonizačná stanica v správe FN Trnava a pozemok vo vlastníctve právnickej osoby o výmere 128 m², ktorý bol ocenený na 729,60 eur. Všeobecná hodnota stavieb, určená znaleckým posudkom, bola 728,52 eur, pričom len samotná čistiaca stanica odpadových vôd v čase jej prevodu mala účtovnú hodnotu 39 064,51 eur.
Bolo zistené, že podľa znaleckého posudku mala čistička 27 rokov, čo bolo o 13 viac ako bol údaj v účtovníctve, podľa ktorého mala len 14 rokov. Vek stavby výrazne ovplyvnil stanovenie všeobecnej hodnoty čistiacej stanice. Táto disproporcia neumožnila v danom prípade objektívne posúdiť efektívnosť nakladania s majetkom štátu.
- UN Košice v jednom prípade nevyradila zdravotnícku techniku (magnetická rezonancia) bez zbytočného odkladu, čím konala v rozpore s § 3 ods. 3 zákona o správe majetku štátu. Stanovisko o neopraviteľnosti prístroja bolo vydané 27.07.2010, prístroj bol vyradený 21.09.2011, t.j. až po 14 mesiacoch.
- FNsP Žilina v rozpore s ustanovením § 14 ods. 2 zákona o správe majetku štátu naložila s neupotrebitelným majetkom (špirálové viacvrstvové CT zariadenie) o 72 dní skôr ako štatutárny orgán rozhodol o jeho neupotrebitelnosti.
- FN Trenčín obstarala v decembri 2006 zdravotnícku techniku, ktorú odovzdala do užívania v decembri 2007, ale do prevádzky bola uvedená až v apríli 2008. Pri predaji prebytočného majetku v troch iných prípadoch vyradila budovy a pozemky bez vyradovacích protokolov, čím nedodržala ustanovenie § 6 ods. 1 zákona o účtovníctve.
- FNsP Nové Zámky uzatvorila zmluvu o nájme časti pozemku na dobu neurčitú, pričom podľa ustanovenia § 13 ods. 3 zákona o správe majetku štátu môže prenechať do nájmu majetok štátu nájomnou zmluvou uzatvorenou najviac na päť rokov. Bolo tiež zistené, že nemocnica v dvoch prípadoch nedodržala ustanovenie § 5a ods. 1 zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, keď zverejnila dodatok k dohode o umiestnení informačnej tabule a dodatok k zmluve o umiestnení reklamného panelu v Centrálnom registri zmlúv s viac ako 12 mesačným oneskorením.

3 Využívanie zdravotníckej techniky

Efektívne využívanie zdravotníckej techniky vytvára podmienky pre smerovanie verejných zdrojov do takých činností zdravotníckeho zariadenia, ktoré sú dlhodobo podfinancované a ktorých prístrojové vybavenie často nezodpovedá súčasným požiadavkám poskytovania zdravotnej starostlivosti. Vzhľadom na značný rozsah prístrojového vybavenia, ktoré majú zdravotnícke zariadenia vo svojej správe, ale aj z hľadiska dopadu na celkové hospodárenie nemocníc, bolo hodnotené využívanie zdravotníckej techniky, ktorej obstarávacia cena bola 66 388,00 eur alebo bola vyššia.

Jedným z kritérií efektívnosti využívania zdravotníckej techniky a tým aj použitia verejných prostriedkov je bezodkladné uvedenie do prevádzky po jej dodaní. Kontrolou bolo zistené, že niektoré zdravotnícke prístroje boli zaradené do užívania až po niekoľkých mesiacoch, resp. rokoch od termínu dodania. Napríklad:

- UN Bratislava uviedla ventilátor Supportair do používania v roku 2009 po 35 mesiacoch od jeho dodania a evidovania na účte 042. Prístroj videokolonoskop zakúpený v roku 2007 v cene 143 704,05 eur bol zaradený do užívania až po 7 mesiacoch a počas tejto doby záručná doba plynula márne. V čase poruchy bolo zariadenie už po záručnej dobe, oprava činila 61 794,00 eur a mimo prevádzky bolo 2 mesiace. V rokoch 2009 – 2011 bol s oneskorením viac ako 6 mesiacov uvedený do používania majetok spolu v sume 956 518,20 eur.

V UN Bratislava bol zistený aj prípad, keď prístroj obstaraný v cene 149 338,17 eur a zaradený v roku 2010 na oddelenie centrálnej sterilizácie nemocnice Ružinov, nebol v rokoch 2009 – 2011 vôbec využívaný z dôvodu chyby v projekte.

- FN Trnava obstarala v roku 2004 zdravotnícku techniku s obstarávacou cenou spolu 1 635 195,71 eur určenú pre pavilón chirurgických disciplín, ktorý bol vo výstavbe; do prevádzky bola uvedená až v roku 2007. Zmluvne dohodnutá záručná doba plynula márne. Neefektívne využívanie majetku štátu nemocnicou bolo zistené aj v prípade časti patologicko-anatomickeho oddelenia (prosektúra). Budovu oddelenia nemocnica zrekonštruovala s celkovými nákladmi 505 824,24 eur, v roku 2006 bolo pracovisko v tejto časti oddelenia zrušené a nebolo ďalej využívané napriek tomu, že bolo vybavené potrebným zariadením.
- FN Trenčín obstarala v roku 2006 zdravotnícku techniku, ktorú užívateľ prevzal v roku 2007 a do prevádzky bola uvedená až v apríli 2008.

Nemocnice v uvedených prípadoch nenakladali so zdravotníckou technikou efektívne, keď ju začali využívať s niekoľko mesačným až niekoľko ročným oneskorením. Uvedené konanie bolo aj v rozpore s ustanovením § 3 ods. 2 zákona o správe majetku štátu.

Na využívanie zdravotníckej techniky má významný vplyv spoľahlivosť prevádzky, ktorá je v značnej miere závislá od veku zdravotníckej techniky. Kontrola preukázala vysoký podiel prístrojov a zariadení, ktoré mali nulovú zostatkovú hodnotu, častú poruchovosť niektorých prístrojov a zariadení a tiež vysoké náklady na jej opravy. Pri vyhodnotení funkčnosti vybranej zdravotníckej techniky boli brané do úvahy aj náklady za paušálne poplatky za servis, prehliadky a prípadne zmluvne dohodnutú údržbu:

- V UN Bratislava bolo k 31.12.2011 v správe nemocnice 171 kusov zdravotníckej techniky, ktorá spĺňala určený cenový limit 66 388,00 eur; z toho 41,5 % bolo s nulovou zostatkovou hodnotou, pričom 28 prístrojov bolo dodaných pred 10 a viac rokmi a 6 prístrojov pred 20 rokmi.

- Vo FN Trnava z počtu 42 prístrojov spĺňajúcich stanovený cenový limit malo 33 % nulovú zostatkovú hodnotu, priemerný vek využívanej zdravotníckej techniky bol 6,1 roka a jej priemerná hodnota bola 180 187,00 eur. Najstarším používaným prístrojom bol operačný mikroskop obstaraný v roku 1994. Vo FNsP Nové Zámky bolo k 31.12.2011 až 53,8 % zdravotníckej techniky s nulovou zostatkovou hodnotou a vo FNsP Žilina prístroje s nulovou zostatkovou hodnotou tvorili v roku 2009 z celkového počtu hodnotenej zdravotníckej techniky 47,7 %, 55,5 % v roku 2010 a 40,6 % v roku 2011.
- Vo FNsP Banská Bystrica z celkového počtu 68 hodnotených prístrojov malo k 31.12.2011 nulovú zostatkovú hodnotu 50 %, z toho 10 prístrojov bolo obstaraných v rokoch 1991 – 1995. Zostatková cena tejto zdravotníckej techniky predstavovala 30 % z jej celkovej obstarávacej ceny. Vo FN Trenčín do stanoveného cenového limitu patrilo 59 kusov zdravotníckej techniky, z toho 25 prístrojov (42,4 %) malo 10 a viac rokov a až 9 prístrojov 16 a viac rokov. Početná však bola aj skupina prístrojov (21 kusov), ktorých vek bol len od 0 do 3 rokov. FNsP Prešov mala v správe 72 zdravotníckych prístrojov spĺňajúcich určený cenový limit, z toho 38 (52,8 %) malo k 31.12.2011 nulovú zostatkovú hodnotu.

Ukazovateľom spoľahlivosti prevádzky zdravotníckej techniky bol počet opráv, náklady na opravy a počet týždňov, kedy zdravotnícke zariadenie nebolo z dôvodu nefunkčnosti v prevádzke. Analýza nefunkčnosti techniky, počtu opráv a nákladov na opravy preukázala vysokú poruchovosť niektorých prístrojov a s tým súvisiace vysoké náklady na opravy, ktoré v ojedinelých prípadoch by mali viesť k zváženiu efektívnosti vynakladania značných prostriedkov na opravy a ďalšieho ponechania prístroja v prevádzke:

- Vo FN Trnava výška opráv zdravotníckej techniky v kontrolovanom období predstavovala 716 369,35 eur, čo bolo 9,47 % z obstarávacích cien prístrojov. Najvyššia suma vynaložená na opravu prístroja (počítačový tomograf) bola 408 144,14 eur, čo bolo 34,4 % z jeho obstarávacej ceny, pričom vek tohto prístroja bol 3 roky. K najčastejšie opravovanej technike patrili 2 parné sterilizátory, obstarané v roku 2007 a v kontrolovanom období opravované 27 a 28 krát.
- Vo FNsP Žilina bolo v roku 2009 skiaskopicko-skiagrafické zariadenie Alfa 30 nefunkčné 49 týždňov z dôvodu častej poruchovosti aj napriek vykonávaným záručným opravám; v decembri 2009 bolo demontované. V roku 2010 a 2011 zariadenie nebolo uvedené do prevádzky z dôvodu jeho pretrvávajúcej nefunkčnosti a vykonanie opravy nemocnica nezabezpečila z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov. Z rovnakého dôvodu nebola vykonaná ani oprava očného operačného mikroskopu, ktorý bol nefunkčný 35 týždňov v roku 2011 a ďalších 11 mesiacov aj v roku 2012 a časti ultrazvukového prístroja OZI Scan 1000 (dvojrozmerné snímanie v režime B-scan), ktorá bola nefunkčná 40 týždňov v roku 2011 a 11 mesiacov aj v roku 2012.
V roku 2010 bolo 48 týždňov nefunkčné zariadenie kobaltový ožarovač Teragam na oddelení klinickej a radiačnej onkológie z dôvodu ochrany majetku pred poškodením a znehodnotením, nakoľko v priestoroch, kde bolo zariadenie umiestnené sa vykonávali úpravy pracoviska pre nový Lineárny urýchľovač Clinac. Najväčší počet opráv a zároveň najvyššia suma za opravy bola vo FNsP Žilina vynaložená na špirálové viacvrstvové CT zariadenie, a to 21 opráv v roku 2009 s celkovou sumou za opravy 151 568,00 eur a v roku 2010 išlo o 19 opráv v sume 127 336,00 eur. V roku 2011 nemocnica ako správca majetku štátu rozhodla o neupotrebitelnosti zariadenia, na opravy ktorého vynaložila v predchádzajúcich dvoch rokoch 278 904,00 eur a odovzdala ho na likvidáciu.
- Vo FNsP Banská Bystrica bolo na lineárnom urýchľovači Clinac s rokom obstarania 2007 vykonaných v rokoch 2009 – 2011 spolu 53 opráv, za ktoré nemocnica vynaložila spolu

60 267,00 eur. Celkove najvyššie sumy boli vynaložené za opravy CT pracoviska – 16 s rokom obstarania 2001 v sume 351 703,00 eur, magnetická rezonancia s rokom obstarania 2003 v sume 318 862,00 eur. Do sumy opráv boli zahrnuté aj paušály za prehliadky, resp. údržbu.

Najvyšší počet nefunkčných týždňov v roku 2009 bol zaznamenaný pri neuronavigačnom systéme obstaranom v roku 2002, a to 26 týždňov (až 50 % z ročného fondu pracovného času), v roku 2010 pri stereotaktickom systéme (neurostimulátor) 13 týždňov (25 % z fondu pracovného času). V oboch prípadoch išlo o čiastočnú nefunkčnosť prístrojov.

- FN Trenčín mala k 31.12.2011 celkove 59 prístrojov, ktoré spĺňali stanovený cenový limit. Za roky 2009 - 2011 najvyššie náklady na opravy v sume 469 626,00 eur boli vynaložené na počítačovú tomografiu Somatom V. Tento prístroj mal v uvedenom období aj najvyšší počet nefunkčných týždňov v počte 21. Výška nákladov na opravy by si v tomto prípade vyžadovala prehodnotiť prevádzku prístroja v ďalšom období.
- FNsP Nové Zámky vynaložila v rokoch 2009 – 2011 najviac finančných prostriedkov na opravu a údržbu počítačového tomografu v celkovej sume 570 528,00 eur, čo predstavovalo 32 % z obstarávacej ceny prístroja 1 784 963,16 eur. Obdobne aj FNsP Prešov vynaložila na opravu CT - počítačového tomografu Siemens Somatom v rokoch 2009 - 2011 sumu 541 178,18 eur (vrátane paušálnych náhrad). Vykonaných bolo celkom 89 opráv, náklady na opravy činili 40,2 % z obstarávacej ceny prístroja, ktorá bola 1 347 800,81 eur. Najvyšší počet týždňov, počas ktorých bol prístroj nefunkčný, bol zaznamenaný pri Laparoskope Medilas-Lemke Chir a to počas rokov 2009 – 2011 spolu v trvaní 65 týždňov.

Ukazovateľom využívania zdravotníckej techniky je aj počet výkonov, ktoré boli zdravotníckou technikou vykonané za týždeň, resp. za príslušný rok. Výkony sledovali a evidovali nemocnice len na vybranej zdravotníckej technike, ostatné prístroje boli súčasťou výkonov zahrnutých v cene hospitalizácie, napríklad:

- FNsP Banská Bystrica samostatne sledovala a vykazovala zdravotné výkony za 31 prístrojov zariadení z počtu 68. Fakturovaná suma týchto zariadení tvorila 10 % - 12,3 % z celkovej fakturovanej sumy za zdravotnú starostlivosť.
- Vo FNsP Žilina bolo v rokoch 2009 a 2010 z počtu 45 prístrojov využívaných 24 v špecializovanej ambulantnej starostlivosti, ktorých výkony sa sledovali; v roku 2011 išlo o 29 prístrojov z počtu 64.
- UN Košice mala v správe 161 zdravotníckych prístrojov a zariadení nad určený cenový limit, z toho pri 59 boli sledované výkony, vedená evidencia o ich prevádzke a boli evidované ekonomické náklady na ich obstaranie a servis.

Kontrolou bolo vo viacerých prípadoch zistené, že niektoré zdravotnícke prístroje, ktorých výkony boli samostatne sledované, nemocnice v rámci poskytovania zdravotnej starostlivosti využívali minimálne, resp. nevyužívali vôbec. Prítom väčší počet zdravotníckej techniky bol obstaraný v cenách vysoko prevyšujúcich stanovený limit 66 388,00 eur. Na využívanie prístrojov malo v niektorých prípadoch vplyv aj ich umiestnenie na príslušných pracoviskách nemocnice:

- V UN Bratislava na rádiologické oddelenie nemocnice Ružinov bol v roku 2010 zakúpený a zaradený RTG prístroj v obstarávacej cene 190 262,16 eur, pričom jeho priemerný počet vykazovaných výkonov bol veľmi nízky v porovnaní s výkonnosťou ďalších RTG na oddelení (v roku 2010 týždenne 5,05 výkonu a v roku 2011 týždenne 6 výkonov). Nemocnica akademika L. Déreza vykazovala najnižší počet zdravotníckych výkonov

na ultrazvuku zakúpenom a zaradenom v roku 2010 v obstarávacej cene 630 105,00 eur (v roku 2010 priemerne 0,5 výkonu za týždeň a v roku 2011 priemerne 0,85 výkonu za týždeň) a na ultrazvukovej odsávačke zakúpenej a zaradenej v roku 2009 v obstarávacej cene 238 956,14 eur (v roku 2009 a 2010 len 1 výkon za rok a v roku 2011 žiadny výkon); podľa stanoviska kontrolovaného subjektu sa prístroj používal výnimočne na základe skladby onkologických pacientov a bol považovaný za nepotrebný.

Laserový prístroj zakúpený a zaradený v roku 2006 na urológiu nemocnice akademika L. Déreera v obstarávacej cene 262 tis. eur mal v roku 2009 vykázané len 2 výkony za rok, v roku 2010 a 2011 nulové výkony a to z dôvodu, že sa kontrolovaný subjekt pred obstaraním prístroja neoboznámil s finančne náročnými podmienkami používaných súčastí prístroja.

- Vo FN Trenčín v prípade prístrojov na niektorých ambulanciách (gastroenterologická, kardiologická, sonografia gynekologicko – pôrodnického oddelenia) nebolo možné odlišiť, aká časť výkonov patrí konkrétnemu prístroju z dôvodu, že každý prístroj na ambulancii mal rovnaký kód výkonu. Najnižšie počty výkonov na jeden funkčný týždeň boli v rokoch 2009 – 2011 zaznamenané pri RTG pojazdný BV 25, Plato systém, Pojazdny RTG s C ramenom Sirem a pohybovali sa od 2 do 6 výkonov za týždeň. Nízky počet výkonov prístroja RTG pojazdný BV 25 bol zdôvodnený vykonávaním funkcie skiaskopického a skiagrafického prístroja na výpočet ožarovacieho plánu, ktorý sa používal len na určitú skupinu diagnóz.

Z vyhodnotenia využiteľnosti prístrojov s obstarávacou cenou 66 388,00 eur a vyššou bolo v niektorých prípadoch zistené minimálne, resp. nedostatočné využívanie techniky, čím nebola dodržaná zásada efektívnosti a hospodárnosti, a to nielen pri použití finančných prostriedkov v zmysle ustanovenia § 19 ods. 6 zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy, ale aj pri nakladaní s majetkom podľa ustanovenia § 3 ods. 2 a 3 zákona o správe majetku štátu.

Nemocnice sú pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti závislé od platieb zdravotných poisťovní. Kontrola preukázala, že na využívanie zdravotníckej techniky, ako je to uvedené v predchádzajúcej časti, nemali vo väčšine prípadov významný vplyv platby zdravotných poisťovní:

- V UN Bratislava sa výkony sledovaných prístrojov uznané zdravotnými poisťovňami pohybovali v rozpätí 93,7 % až 95,0 % a uhradené výkony v rozpätí 89,1 % až 91,3 %. Vo FNsP Nové Zámky bolo uhrádzanie výkonov poisťovňami hodnotené na 14 zdravotníckych prístrojoch. V 12 prípadoch boli výkony uhradené na 99 %, v 1 prípade bolo uhradených 84 % výkonov a v ďalšom prípade (ultrazvukový pojazdný prístroj) len 64 %, čo predstavovalo platbu nižšiu o 211 344,00 eur.
- Vo FNsP Žilina bolo v rokoch 2009 - 2011 z nárokovaných výkonov uhradených zdravotnými poisťovňami v priemere 96,8 % z nárokovanej sumy. Neuhradené výkony v sume 168 186,00 eur však neovplyvnili v tejto nemocnici efektívnu využiteľnosť sledovaných prístrojov.
- UN Košice poisťovne rovnomerne uhrádzali fakturované výkony a v kontrolovanom období boli uhradené v priemere na 98,7 %.
- Vo FNsP Prešov boli často platby za nárokované výkony vyrovnávané v ďalších štvrtrokoch, v ostatných prípadoch nárokované platby za zdravotnícke výkony boli uznávané poisťovňami a uhrádzané podľa jednotlivých prístrojov v rozpätí od 70,0 % do 98,4 %.

- Vo FNsP Banská Bystrica boli nárokované výkony v plnej miere zdravotnými poisťovňami uznané a uhradené.

4 Plnenie prijatých opatrení

V rokoch 2007 a 2008 vykonal NKÚ SR v nemocniciach kontrolu s obdobným zameraním. Na odstránenie zistených nedostatkov nemocnice prijali spolu 93 opatrení, ktoré boli smerované do oblastí uvedených v predchádzajúcich častiach tejto správy o výsledku kontroly. Výsledky preverenia stavu o ich plnení preukázali, že napriek prijatým opatreniam sa opakovane zistili nedostatky a 4 opatrenia neboli splnené, 19 bolo plnených, resp. splnených čiastočne. Ostatné opatrenia boli splnené.

Čiastočne splnené opatrenia sa týkali napríklad:

- prehodnotenia stavu vo využívaní zdravotníckej techniky s dôrazom na hospodárnosť a efektívnosť,
- obstarávania investičných akcií len, ak sú zabezpečené finančné prostriedky,
- zachovania hospodárnosti, efektívnosti a účinnosti pri vynakladaní verejných prostriedkov pri opravách, využívaní majetku, pri uzatváraní nájomných zmlúv,
- neuplatnenia sankcií z dôvodu nesplnenia termínu dodávok,
- vykonávania finančnej kontroly tak, aby bola v súlade so zákonom o finančnej kontrole a vnútornom audite, nedodržiavania ustanovení zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy a zákona o účtovníctve.

Pri nespĺnených opatreniach išlo o

- opätovné poskytnutie preddavkov pri obstarávaní majetku, ktoré neboli zmluvne vopred písomne dohodnuté (FNsP Banská Bystrica),
- zapracovanie kontroly použitých postupov verejného obstarávania do plánu kontrolnej činnosti na príslušný rok so zameraním hlavne na rokovacie konanie bez zverejnenia (FN Trnava). Kontrola nebola vykonaná, alebo boli kontrolované len podprahové zákazky,
- sledovanie využitia novoobstarávanej prístrojovej techniky (FN Trnava),
- uzatvorenie dohody so zamestnancom podľa ustanovenia § 176 Zákonníka práce, čím nemocnica nepostupovala v zmysle § 182 Zákonníka práce (FN Trenčín).

Zhrnutie

Kontrolou bolo zistené porušenie viacerých všeobecne záväzných právnych predpisov a nedodržanie hospodárnosti a efektívnosti pri nakladaní s majetkom štátu a využívaní zdravotníckej techniky, napríklad:

- MZ SR ako správca kapitoly nerozpísovalo nemocniciam na príslušné roky záväzné ukazovatele. V rokoch 2009 – 2011 prideliť nemocniciam kapitálový transfer celkom 160 914 tis. eur na základe ich žiadostí predložených v priebehu roka a po posúdení pracovnou skupinou ministerstva. Tento postup neumožňoval nemocniciam systémovo pripravovať obstaranie dlhodobého hmotného majetku a dlhodobého nehmotného majetku. Systém finančného riadenia nemocníc negarantoval vo väčšine prípadov optimálnu alokáciu finančných prostriedkov pre príslušný rozpočtový rok v súlade

- s plánom investícií, plánom verejného obstarávania a prehľadné plánovanie a rozpočtovanie s cieľom hospodárneho, efektívneho a účinného vynakladania verejných prostriedkov. Od roku 2012 platí nový funkčný systém finančného riadenia organizácie;
- pri plánovaní verejného obstarávania často chýbala systémovosť, keď plán verejného obstarávania bol len orientačným materiálom a neslúžil ako vecný podklad na vypracovanie rozpočtu, v ktorom by požiadavky boli zoradené podľa poradia dôležitosti s prípadným zásobníkom položiek. Vo viacerých prípadoch verejného obstarávania ponuku predložil len jeden uchádzač, napriek tomu, že súťažné podklady si prevzal väčší počet záujemcov. Nebol tým vytvorený priestor na minimalizovanie nákladov na obstaranie zákazky a uplatnenie princípov hospodárnosti;
  - nedostatky zistené v oblasti verejného obstarávania sa týkali neoprávneného obmedzenia formy komunikácie medzi verejným obstarávateľom a uchádzačmi výlučne prostredníctvom systému elektronického verejného obstarávania, čo odporovalo uplatňovaniu princípu nediskriminácie uchádzačov. Nad rámec zákona bolo aj požadovanie čestných prehlásení o súhlase s podmienkami uvedenými v súťažných podkladoch, o zrieknutí sa práva na uplatnenie žiadosti o nápravu a akýchkoľvek sankcií voči verejnému obstarávateľovi vyplývajúcich z predchádzajúcich dodávok. Nepredloženie čestného prehlásenia bolo dôvodom na vylúčenie zo súťaže;
  - v rozpore so zákonom o verejnom obstarávaní bola spojená zákazka na dodanie tovaru so zákazkou na uskutočnenie stavebných prác a nesprávne bola určená predpokladaná hodnota zákazky v predbežnom oznámení a v oznámení o verejnom obstarávaní. V jednom prípade nemocnica obstarala zdravotnícku techniku s obstarávacou cenou viac ako 2 000 000,00 eur, pričom pre porovnanie cena rovnakého prístroja s minimálnym rozdielom v technickej špecifikácii, ktorý obstarala istá súkromná spoločnosť, bola takmer o polovicu nižšia. Vo viacerých prípadoch neboli tiež dodržané lehoty podľa príslušných ustanovení zákona o verejnom obstarávaní;
  - nedodržiavanie zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy bolo zistené poskytnutím preddavkov bez zmluvného dohodnutia, nesprávnym triedením výdavkov podľa rozpočtovej klasifikácie. Vo viacerých prípadoch neboli dodržané postupy účtovania a zákon o finančnej kontrole a vnútornom audite;
  - v oblasti nakladania s majetkom štátu bolo zistené, že pri nájme nehnuteľného majetku štátu bolo rozhodnutie o dočasne prebytočnom majetku vydané neskôr ako bol majetok daný do nájmu, resp. nebolo vydané vôbec; o dočasne prebytočnom majetku bolo nesprávne rozhodnuté ako o trvale prebytočnom a v niektorých prípadoch bol majetok daný do nájmu skôr, ako dal k nájmovej zmluve súhlas zriaďovateľ. Vo viacerých nájmovných zmluvách nebol jednoznačne definovaný predmet nájmu;
  - hospodárnosť a efektívnosť nakladania s majetkom nebola dodržaná, keď nájomca neuhradil nájomné a poplatky za služby s tým spojené, pričom nemocnica ako prenajímateľ dala výpoveď zo zmluvy až s odstupom 1 roka a nájomca priestory protokolárne vrátil po uplynutí ďalších 6 mesiacov; v inom prípade nemocnica priestory o výmere 600 m², ktorých nájom skončil v roku 2009, nevyužívala 3 roky. Bolo tiež zistené, že nemocnica dohodla v zmluve také podmienky, ktoré nezabezpečovali hospodárnosť a efektívnosť vynakladania verejných prostriedkov alebo neuplatnila vo svoj prospech zmluvne dohodnuté podmienky;
  - kontrola preukázala v niektorých prípadoch aj neefektívnosť pri využívaní zdravotníckej techniky s obstarávacou cenou rovnou alebo vyššou ako 66 388,00 eur. Do prevádzky bola odovzdaná po uplynutí niekoľkých mesiacov, resp. aj rokov

od obstarania a jej využívanie bolo niekedy minimálne, alebo zdravotnícka technika nebola využívaná vôbec. Na niektorých prístrojoch bolo zaznamenaných v priemere len 0,5 výkonu za týždeň, alebo len 0 až 2 výkony za rok a to napríklad z dôvodu, že nemocnica sa neoboznámila s finančne náročnými podmienkami používaných súčastí prístroja;

- v nemocniciach bol zistený vysoký podiel zdravotníckej techniky s nulovou zostatkovou hodnotou. Analýza nefunkčnosti techniky, počtu opráv a nákladov na opravy preukázala vysokú poruchovosť niektorých prístrojov a s tým súvisiace vysoké náklady na opravy, ktoré v ojedinelých prípadoch by mali viesť k zváženiu efektívnosti vynakladania značných finančných prostriedkov na opravy a ďalšieho ponechania prístroja v prevádzke. Vyskytli sa aj prípady, že zdravotnícka technika bola nefunkčná z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov na jej opravu. Rezervy možno v tomto smere hľadať aj uplatňovaním princípu hospodárnosti vo verejnom obstarávaní, ale aj obstarávaním predovšetkým takej zdravotníckej techniky, ktorá bude efektívne využívaná;
- výsledky preverenia stavu plnenia, resp. splnenia opatrení prijatých na základe výsledkov kontrol vykonaných NKÚ SR v rokoch 2007 a 2008 preukázali, že z 93 opatrení, ktoré boli smerované do oblastí uvedených v predchádzajúcich častiach tejto správy o výsledku kontroly, 4 opatrenia neboli splnené a 19 bolo plnených, resp. splnených čiastočne. Ostatné opatrenia boli splnené.

Na odstránenie zistených nedostatkov NKÚ SR odporúča:

- plán investícií a plán verejného obstarávania zostavovať a realizovať tak, aby zohľadňoval najdôležitejšie potreby zabezpečovania zdravotnej starostlivosti a optimalizoval predpokladanú hodnotu obstarávaných zákaziek vo vzťahu k možným finančným zdrojom;
- pri obstarávaní zdravotníckej techniky sa dôkladne oboznámiť s finančnými požiadavkami na jej prevádzkovanie; obstarávať takú zdravotnícku techniku, na prevádzku ktorej budú zabezpečené finančné prostriedky a ktorá bude efektívne využívaná;
- prehodnotiť hospodárnosť a efektívnosť využívania zdravotníckej techniky s vysokou poruchovosťou a vysokými nákladmi na opravu a údržbu a v opodstatnených prípadoch zvážiť jej vyradenie z majetku.

Protokoly o výsledku kontroly boli prerokované so štatutárnymi orgánmi kontrolovaných subjektov. Bolo im uložené prijať konkrétne a termínované opatrenia na odstránenie kontrolou zistených nedostatkov a v stanovenom termíne ich predložiť NKÚ SR.